

***Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)***

БЮЛЕТИН №9

Септември 2021

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект “Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство” – САРА, подкрепен от Фондация “Америка за България”.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация „Америка за България“ или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- САРА запазва текущите си прогнози за реколтираните площи с царевица от 550 хил.ха. Средните добиви се оценяват на около 5,8 т/ха, а общото производство да достигне 3,2 млн.т. По оперативни данни на МЗХГ към края на м.септември са ожънати 34,5% от площите при среден добив от 5,6 т/ха. По прогнози на [JRC-Mars](#) добивът ще е 6,45 т/ха, докато средните добиви за ЕС могат да достигнат 7,90 т/ха.
- САРА преповтаря оценките си за реколтираните площи от слънчоглед за новата реколта от 790 хил.ха. Очакванията на САРА за реколтата 2021/22, е тя да варира между 1,75-1,80 млн.т, при среден добив от 2,25 т/ха. По текущи данни на МЗХГ са реколтирани 572 хил.ха от очакваните 838 хил.ха, със среден добив от 2,45 т/ха.
- САРА предвижда средногодишните изкупни цени при царевицата от място (Централна Б-я) за 2021/22 г. да са 420 лв/т, което представлява с 12% повече на годишна база. При слънчогледа средногодишните изкупни цени (Североизточна Б-я) се оценяват на 1010 лв/т, което е с 9% над същите за реколтата 2020/21 година.
- САРА увеличава прогнозите за производство на пшеница до 6,7 от 6,3 млн.т., като по данни на МЗХГ са прибрани 7,16 млн.т. При ечемика САРА предвижда реколта до 650 хил.т, а по настоящи отчети на МЗХГ прибраното количество е 699 хил.т. Максималното количество на добитата рапица се прогнозира на 400 хил.т, а текущите данни на МЗХГ са за количества от 376 хил.т.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- FOB цените от Украйна към края на м.септември поддържат високите си нива, като на годишна база са с 25% по-високи при пшеницата и с 33% при царевицата. Достигнатите цени са съответно: хлебна пшеница - 303 US\$/т, ечемика - 262 US\$/т, фуражна пшеница - 287 US\$/т. При царевицата FOB цената е 266 US\$/т. При слънчогледовото олио, FOB цените са с 44% нагоре до 1315 US\$/т.
- Световните инфлационни процеси, растящите цени на основните производствени ресурси (достигайки при минералните торове до 75% за година) и високото търсене отправят средните цени на зърнените и маслодайни култури към равнища подобни на тези от 2012-2013 г. Вероятно през новото десетилетие, цените ще се движат средно между 15-20% над тези за 2010-2020 г.
- Прогнозата на [USDA](#) за световното производство на царевица през 2021/22 продължава да се покачва до 1197 млн.т, което е 7% на годишна база. Увеличението в САЩ е около 6%, докато Бразилия се очаква да прибере 28% повече за година. .
- Увеличението на цените на цялата маслодайна група превишават ръста отчитан при зърнените култури с между 2-3 пъти. FOB цените на палмово масло от Индонезия от края на м.септември са 1240 \$US, като дължимото експортно мито е 166 \$US.

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	06.2021	07.2021	08.2021	09.2021*	10.2021*
Хлебна пшеница	393,12	352,05	389,21	400	405
Фуражна пшеница	379,43	340,31	377,48	380	390
Ечемик	279,68	324,67	334,45	335	335
Царевица	418,55	404,86	398,99	380	380
Слънчоглед**	1015	1024	988	930	950

*Прогнозни цени

**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗХ и НСИ

- Липсва информация

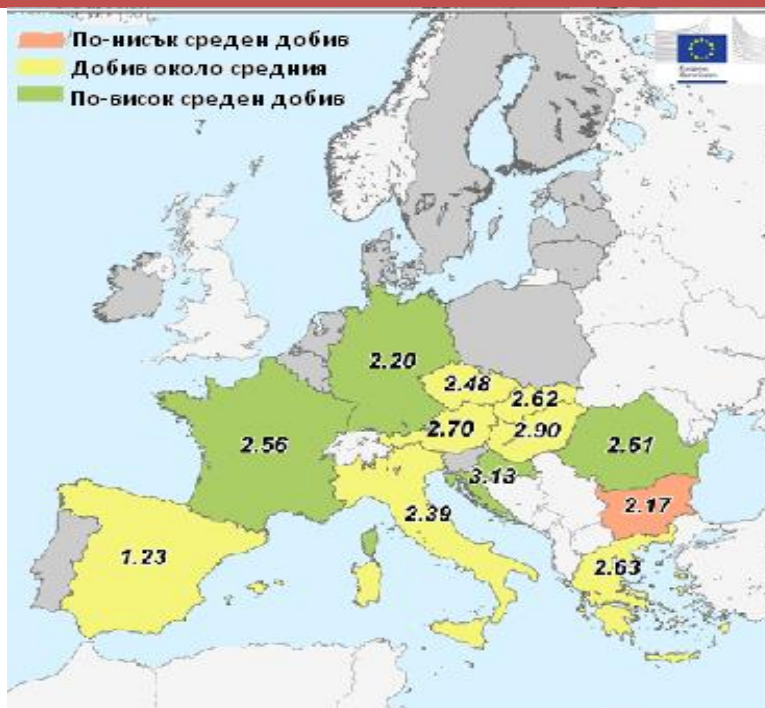
Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	07.2021	08.2021	% изменение годишна база
Пшеница , евро/тон (Мексикански залив)	206,47	233,51	+59%
Ечемик, евро/тон (На място Минеаполис)	-	-	-
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	234,35	217,99	+73%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	1152,54	1230	+65%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Прогнозиран добив на хектар от слънчоглед в ЕС за реколтата 2021/22 г от JRC-Mars към ЕК

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, September, 2021

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- Изследване на САРА за факторната производителност в сектора на зеленчуците, която отчита изменението на физическото производство отнесено към изменението на използваните ресурси (земя, труд, капитал, материали и субсидии) показва свиване за периода 2017-2019 към 2008-2010 с около 34% и съответно коефициент от 0,66.
- При сценарий с изключване на субсидиите получавани в специализираните стопанства, факторната производителност нараства до 0,69, като субсидиите заемат около 10% от разполагаемите ресурси. Влошената факторна производителност в зеленчукопроизводството се дължи на увеличената ресурсоемкост, най-вече по линия на разходите за капитал и на материали, които превишават значително брутното увеличение на производството за периода.
- Текущите оценки на САРА за производството на домати през тази година е за количества достигащи 120 хил.т, като на 54 хил.т. възлиза оранжерийното производство и 66 хил.т. за полското.
- САРА понижава прогнозата си за производството на пипер в следствие на падналите градушки след двумесечното горещо и сухо време, която се оценява на 51 хил.т (53 хил.т. месец по-рано), което представлява равнища подобни на реколтата от 2020 г.
- При краставиците, през 2021 година САРА предвижда обеми от 43 хил.т за оранжерийно производство и 9 хил.т. за продукцията отглеждана на открито. Общото производство се очаква да е на нива от 52 хил.т.
- Изкупните цени на домати за второто тримесечие на 2021 г. са около 2% по-високи от миналогодишните, а при краставиците увеличението на годишна база е 1%. Същевременно цените на едро при домати за последните 3 месеца са се покачили с 14% при доматите, а при краставиците с 44% на годишна база.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- Европейският съд постановява преразглеждане на търговското споразумение на ЕС с Мароко, като се обозначи произходът от Западна Сахара, която има спорен международен статут и 80% от територията в момента е част от Мароко. Испания е най-засегната от евтиния внос на домати от Мароко.
- [Пазарно проучване](#) показва, че три от потребителските черти (пазаруване на едро, съхранение в хладилника и целево избиране на зеленчуци и плодове) заема 90% от търговския оборот. КОВИД-19 увеличава делът на плодовете и зеленчуците в пазарната кошница до 13,6%, от 11% преди кризата.
- Съветът на Европа одобри 5,4 млрд.евро за компенсиране на загубите и нарасналите разходи за страните членки от Брекзит. 4,5 млрд.евро ще бъдат разпределени към страните членки на принципа на делът, който те са имали в търговията с Обединеното Кралство.

Изкупни цени, лв./тон

	06.2021	07.2021*	08.2021*	09.2021*	10.2021*
Домати	0,75	0,80	0,90	0,85	0,80
Краставици	1,04	0,95	1,00	0,95	1,00
Пипер	0,99	0,85	0,90	0,85	0,80

Източник: НСИ

* - прогнозни данни без включен ДДС

Цени на едро, лв./кг.

	06.2021	07.2021	08.2021	09.2021*
Домати - оранжерийни	2,17	1,55	1,82	2,03
Домати - внос	1,71	1,50	1,56	1,19
Краставици - оранжерийни	1,61	1,51	2,60	1,90
Краставици - внос	1,33	1,14	1,90	1,72

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	05.2021	07.2021*	08.2021*	09.2021*
Домати	2,60	2,00	2,20	2,30
Краставици	2,55	1,80	2,40	2,10
Чушки (зелени)		2,20	1,90	1,80

Източник: САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- Цените на едро на доматите в ЕС през м.юли и август са с 35-40% от средните за последните 5 години и достигнаха нови рекорди за цени на едро от 1,32 и 1,44 евро/кг. Причините за това са в лошото време и наводненията в много части на Европа, които засегнаха производството. Неблагоприятните условия ще се отразят на цените в следващите 1-2 месеца, които се очаква да бъдат с около 10% над средномесечните за последните 5 години. Цените на едро за м.септември по данни на [ЕК](#) се понижават до 1,30 евро/кг, което е с 12% над 5 годишните средни.
- Цените на сладкия пипер в последните седмици се задържат след покачването от началото на м.август. Червеният пипер в Испания през м.септември се предлага на едро между 0,75-0,80 евро/кг, което е с 20% под тези година по-рано и с 15% надолу за месец. Цените на едро в Турция се повишават през м.септември с 10% до 0,38 US\$/кг, но на годишна база са със спад от 32%.
- Цените на едро на краставици в Турция през м.септември продължават леко да поевтиняват, като от нива около 0,25US\$/кг преди месец, слизат до 0,24 US\$/кг. На европейския пазар конюнктурата е същата, като цените остават на миналогодишните равнища, след леко увеличение на площите в Нидерландия и появяващата се на пазара продукция от Испания.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- Предвижданията на САРА са поголовието от млечни крави през 2021 г. да намалее до 221 хил.животни, с 3% по-малко в сравнение с 2020 година. Оценките за общото производство на мляко за 2021 г. са за 985 хил.т, което представлява 2% по-малко в сравнение с 2020 г. Предвижданията на САРА за цената на млякото да се повишава заради растящите производствени разходи и увеличението на цените на млечните суровини (сухо мляко и сурово мляко на свободния пазар).
- Изследване на САРА за факторната производителност в млечния сектор показва, че за периода 2017-2019 към 2008-2010 г. производството на краве мляко намалява, което води до спадане на производствения индекс до 0,86. Същевременно вложенията също се свиват, но в по-ниска степен и ресурсният индекс спада до 0,95. Оттам индексът на факторна производителност е 0,91. Цифрите потвърждават незадоволителното положение и трудностите в развитието на млечния сектор, които водят до намаляване на конкурентоспособността.

Развитие на млечната верига в света

- За периода м.януари-юли количеството на изкупено мляко в ЕС намалява незначително, с 0,1%. Цената на суровото мляко на Спот пазара Лоди в Италия в края на м.септември намалява до 0,40 евро/л., което е над нивото от 2020 г., но под 2019 г. и е идентична с тази от 2018 г. Покачването на цената в следващите месеци ще бъде плавно, като сезонно най-ниските цени на Спот пазара са през зимните месеци.
- Инфлацията при цените на млечните продукти в ЕС е все по-забележима, на годишна база отчитат ръст: суроватка (37%), пълномаслено сухо мляко (21%), обезмаслено сухо мляко (+24%), масло (+17%), сирене Чедър (+9%).
- Вносът на Китай за първите седем месеца нараства за всички категории млечни продукти: млечни мазнини (+23%), сирена (+44%), обезмаслено сухо мляко (+45%), пълномаслено сухо мляко (+34%), суроватка (+51%), кондензирано мляко (64%), което подсилва положителния ценови тренд. На глобалния пазар САЩ са с по-конкурентни цени при маслата и обезмасленото сухо мляко, Нова Зеландия при пълномасленото.

Актуална информация

- На 27-28 октомври, Институт на аграрна икономика ще проведе VIII Научно-приложна конференция “Земеделие и снабдяване с храни: пазари и политики”. В първия ден на събитието САРА организира 2 пленарни сесии посветени на стоковите пазари и аграрната политика, която се очаква да събере онлайн заинтересовани лица от публичния, частен и неправителствен сектор.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	06.2020	07.2020	08.2020	09.2021*	10.2021*
България	62.59	64.54	64.54	65.00	66.00
ЕС (13)	69.96	69.16	69.43		

Източник:ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (САРА)

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	07.2021	08.2021	09.2021	Δ%m-1	Δ%y-1
България					
ЕС (28)	483.1	490.9	520.3	+6.0	+24,3

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	07.2021	08.2021	09.2021	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1560.0	1504.0	1528.0	+1.6	0.0
ЕС (28)	768.6	770.6	803.8	+4.3	+17.4

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	07.2021	08.2021	09.2021	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1127.0	1163.0	1142.0	-1.8	0.0
ЕС (28)	618.0	635.6	637.6	+0.3	+9.0

Δ%m-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец

Δ%y-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Прогнозата в средносрочния анализ на ЕК за развитие на млечния сектор е положителна. Очаква се Съюзът да остане най-големият износител на млечни продукти в света. Големият ръст в производството на млечни продукти се дължи на сирената в резултат на локалното и световно търсене. Бавното намаление на консумацията на прясно мляко се очаква да подкрепи производството на пресни продукти. Развитието на пазара на масло в ЕС ще бъде подкрепено от предвиждането за стабилни цени и увеличаване на износа. Производството на сухи млека ще бъде подкрепено от силно търсене от Африка и Азия.
- Възстановяването на световната икономика от пандемията доведе до глобален недостиг на работна ръка в хранителната верига. Във Великобритания (и поради Брекзит) фермерите са принудени да изхвърлят мляко, тъй като няма камиони, които да го съберат. Лошата новина за фермерите е, че в настоящата ситуация работещите имат възможност да избират и други сектори ги примащват с по-добри условия. По-високите заплати искани от работниците неизбежно ще се пренесат в по-високи цени на храните.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- Цените на тон кланично тегло на говеждото и телешко месо се покачиха до 4635 лв./тон през м. август, което е най-високото ценово равнище от началото на годината. Увеличението е с 11% спрямо предходния месец и с 8% сравнено с година по-рано.
- Динамиката на европейския пазар показва възходящ ценови тренд, който се отразява и на цените в България. Отчетените средни цени на едро на говеждо и телешко месо в ЕС от м.април насам превишават, както равнищата от предходната година, така и средните за периода 2018-2020 г. Увеличението през м.август е с 10% на годишна база. Причините за прогресивния растеж се коренят в повишаващите се европейски котировки, както и в ограничените доставки от трети страни. Намалението на вноса от Великобритания през периода януари –юли 2021 г. спрямо същия период на 2020 г. е с 39,4%.
- Цените на едро на свинското месо се задържат относително ниски и през последните три месеца на равнища 3,54-3,56 лв./кг кланично тегло. Въпреки, че тези нива са по-високи от отчетените в началото на годината, те са под равнищата от 2020 г. (-6%) и 2019 г. (-8%). Очакванията са през идните два месеца цените да останат ниски заради високото предлагане в ЕС, което не осигурява предпоставки за развитие на производството в условията на поскъпване на ресурсите.
- През м.юли и август цените на тон кланично тегло на пилешкото месо също се повишиха, което може да се обясни със силното вътрешно търсене и възстановяване дейностите в туризма и съпътстващите услуги. Увеличението спрямо същите месеци на миналата година е между 11% и 15%. Ценовите равнища през летните месеци на 2021 г. са по-високи и от средните за периода 2018-2020 г. с 7%.
- Очакванията са през идните два месеца цените на пилешкото месо да се задържат на нива по-високи от миналогодишните около 3,0 лв./кг кланично тегло, но ще бъдат под натиск заради относително ниските цени на предлагане от Полша, които в края на м.септември падат до 1,14 евро/кг.

Важни събития през м.септември, 2021 г.

- Търсенето на алтернативни пазари на свинско месо ще е основно предизвикателство пред износителите от ЕС през идните месеци, според доклад на USDA. Вносът на свинско месо в Китай се е свил с 9% на годишна база през м. август и с 14% спрямо предходния месец. Очаква се това да повлияе на доставките от ЕС, които до момента представляват около 60% от внасяните в страната количества. Намалението ще е с около 300 хил. тона, които трябва да се пренасочат към други държави – Филипини, Виетнам, Великобритания, за да се избегне пренасищане на европейския пазар и понижение на цените в условията на растяща издръжка на производството.

Цени, лв./тон кланично тегло

	06.2020	07.2020	08.2020	09.2021*	10.2021*
Говеждо и телешко месо	4049	4185	4635	4550	4450
Свинско месо	3540	3560	3540	3600	3550
Пилешко месо	2973	3129	3110	3050	3000
Агнешко месо	13691	13476	13906	-	-

*Прогнозни цени

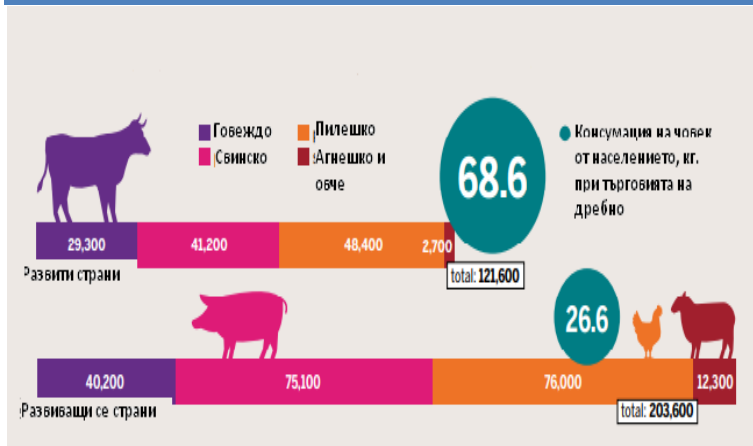
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- Данните на ФАО за обобщения индекс на световните цени на месото през м.август показват покачване спрямо предходния месец до 112,5 пункта (+22% на годишна база). Увеличение се наблюдава при цените на овчето и агнешкото (+4,4% спрямо м.юли), говеждото и телешкото (+1,7%) и пилешкото месо (+1,3%), причинено от силното търсене на пазарите в Източна Азия и Близкия Изток.
- Експертите на Рабобанк прогнозираят относително добри глобални перспективи за пазара на пилешко месо през четвъртото тримесечие на 2021 г. По-слабото предлагане в някои райони, сред които и Европа, ще поддържа сравнително стабилни ценовите равнища.
- Прогнозните разчети на USDA определят намаление на броя на отглежданите свине в ЕС през 2021 г., обусловено от ценовия натиск и понижението на производствените маржини. Производството на свинско месо ще е около 23,6 млн. тона, което се очаква да се запази и през 2022 г.
- Тенденцията на намаление при производството на говеждо и телешко месо в ЕС се очаква да продължи и през 2022 г. Предвижда се вътрешното търсене да остане стабилно, което ще предизвика растеж на цените.

Консумация на месо в развитите и развиващи се страни средно за периода 2017-2019 в хил.г.

Съгласно ФАО категоризацията, развити страни са: Канада, САЩ, Европа, Япония, Израел, Южна Африка, Нова Зеландия, ОНД.

Източник: <https://www.arc2020.eu/meat-atlas-2021-everyday-food-and-luxury-good/>

